

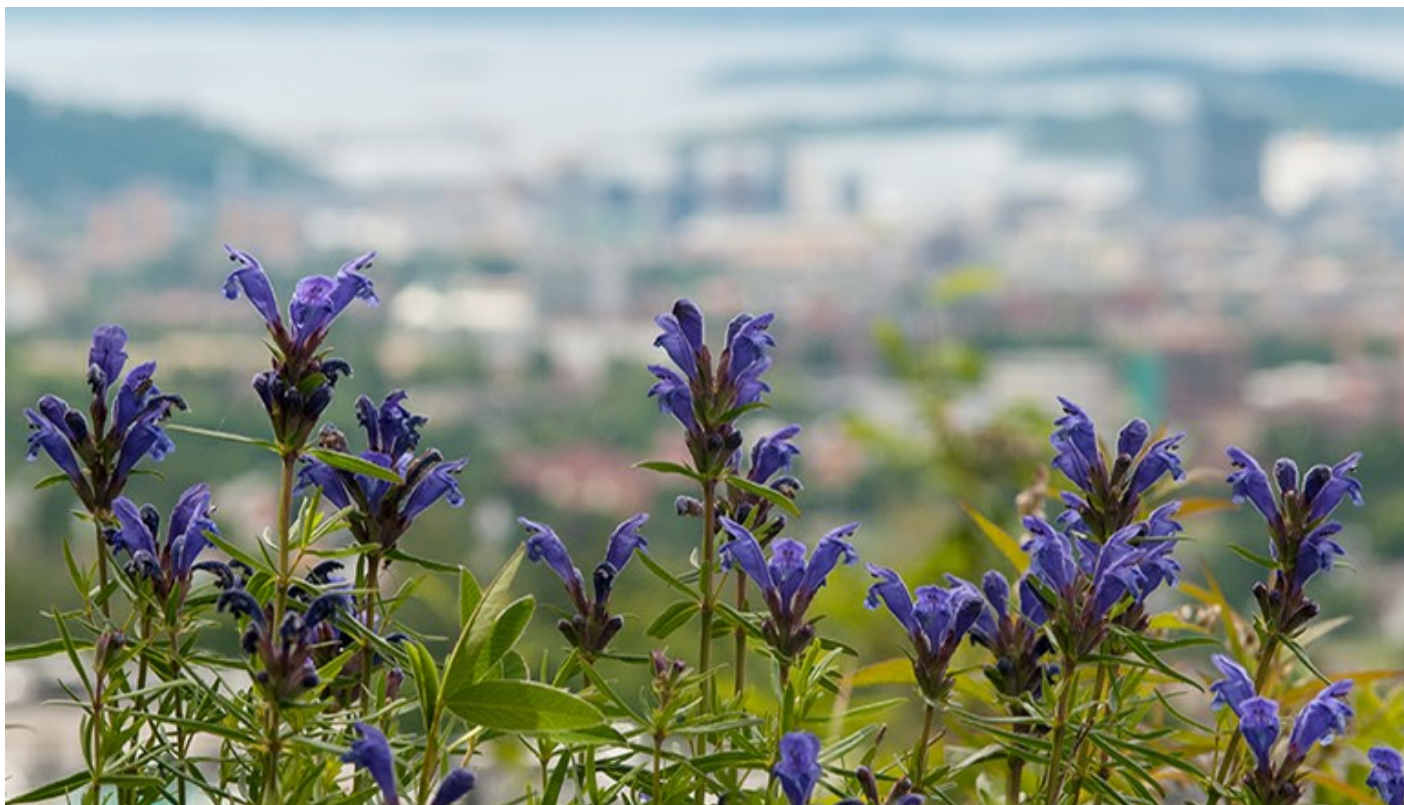
Friluftsliv i marka

Innholdsfortegnelse

Friluftsliv i marka

Publisert 19.12.2018 av Miljødirektoratet

I dag bor omtrent 80 prosent av Norges befolkning i byer og tettsteder. Gode bynære markaområder gir derfor mange mennesker mulighet til å drive friluftsliv i dagliglivet.

Plantene dragehode og rød skogfrue og billearten eremitt er eksempler på truede arter som finnes i tett befolkede områder. Foto: Bård Bredeesen, Naturarkivet.no

Marka er viktig for at folk i alle aldersgrupper skal ha muligheter til å drive fysisk aktivitet. Bildet er fra Linderudkollen i Oslo. Foto: Sigve Reiso, Naturarkivet.no

Skilting kan gjøre det lettere å legge ut på tur. Foto: Sigve Reiso, Naturarkivet.no

TILSTAND

Oslomarka er Norges største bymark

Naturområder i nærheten av byer og tettsteder er viktige områder for rekreasjon og biologisk mangfold. Norge har slike verdifulle markaområder i direkte tilknytning til de fleste byer og tettsteder.

Oslomarka er Norges største bymark og er en samlebetegnelse for naturområdene rundt stor-Oslo, i til sammen 19 kommuner og fem fylker. Totalt er Oslomarka på ca 1700 km², hvorav ca. 310 km² ligger i Oslo, ca. 850 km² i Akershus, ca. 325 km² i Buskerud, ca. 210 km² i Oppland, i tillegg til et lite område i Østfold. Marka er nærfriluftslivsområde for godt over én million mennesker.

Kartet viser markagrensa i Oslo og omegn.

Viktig mulighet for friluftsliv

Marka kan både være ett større sammenhengende område og flere mindre områder med eller uten sammenheng. Markaområdene kan grense mot bebyggelse eller jordbrukslandskaper. Dersom det ikke finnes sammenhengende markaområder, blir tilrettelegging for ferdsel i jordbruksområdene rundt marka viktige for deltakelsen i friluftslivet.

Viktig med sammenhengende løype- og turstinett

Gode forbindelser fra boligområdene inn i marka er viktig. Sammenhengende turdrag og grønnstruktur med forbindelse inn i markaområdene gjør at flere kommer seg lett og fint ut. Et godt løype- og turstinett sikrer muligheten for varierte turer, i tillegg til at de kan forbinde ulike deler av markaområdene. Natursammenhenger kan også gi dyr og planter muligheter til å spre seg og vandre mellom områder.

PÅVIRKNING

Marka trues av utbygging og tekniske inngrep

Marka trues av press fra ulike bruks- og utbyggingsformål. Bygging av kraftlinjer, vannforsyningsanlegg, teleinstallasjoner og forsvarsanlegg er noen eksempler. Vei-, bolig- eller næringsutbygging har også stykket opp markaområdene i mange byer og tettsteder.

Den største trusselen mot markaområder er ofte er gode formål, som for eksempel utbygging av barnehager og idrettsanlegg. Det er mulig å tilrettelegge for idrettsanlegg og aktiviteter i marka dersom man planlegger godt og for eksempel finner områder i randsoner som kan ha mindre betydning for friluftslivet.

Aktivitet fra landbruket kan også redusere markaområdene, som for eksempel flatehogst og bygging av skogsbil- og traktorveger. Dette kan både redusere opplevelsesverdien av å ferdes i marka og ødelegge sårbart og verdifullt plante- og dyreliv.

TILTAK

Kommunale markaplaner

For å sikre markaområdene best mulig, har flere kommuner laget kommunale arealplaner for markaområdene, såkalte markaplaner. Markaplaner bør beskrive markaområdene og hvordan de bør vernes om, tilrettelegges og forvaltes. Planlegging for markaområdene gjør det enklere å finne områdene som kan brukes til for eksempel utbygging for idrett og aktiviteter. Ikke alle byer og tettsteder har planer for å ta vare på marka, og mange mangler konkrete planer for tilrettelegging for friluftsliv i nærmiljøet.

Miljødirektoratet har laget en veileder for hvordan planer for forvaltning av markaområder kan lages. For virkemidler etter plan- og bygningsloven kan markaveilederen suppleres av Miljødirektoratets veileder om Planlegging av grønnstruktur i byer og tettsteder.

En markaplan bør:

- bidra til å sikre at markaområdene ikke blir redusert
- sikre at gode sammenhenger mellom delområder blir ivaretatt eller etablert
- sikre et godt og funksjonelt sti- og løypenett fra der folk bor til marka og innen markaområdene
- sikre markaområdene og god adkomst til dem som grunnlag for folks fysiske aktivitet
- gi mål og rammer for den generelle forvaltning av marka
- avklare forholdet mellom ulike brukerinteresser
- gi grunnlag for en handlingsplan for friluftsliv

Ikke alle byer og tettsteder har planer for å ta vare på marka. Når slike planer mangler, savnes det ofte også konkrete planer for hvordan tilrettelegging for friluftsliv i nærmiljøet for mange mennesker skal følges opp på en målrettet måte.

Egen markalov

Markaområdene rundt stor-Oslo er sikret gjennom en egen markalov - lov om naturområdene i Oslo og nærliggende kommuner. Formålet med markaloven er å sikre at viktige natur- og friluftsområdet forvaltes i et langsiktig perspektiv, slik at fremtidige generasjoner sikres de samme mulighetene for friluftsliv, aktiviteter og naturopplevelser som oss.

Justeringer av markagrensen kan bare besluttes av regjeringen.

Definisjon friluftsliv

ä

Friluftsliv er opphold og fysisk aktivitet i friluft i fritiden med sikte på miljøforandring og naturopplevelse.

Kilde: Stortingsmelding nr.18 (2015-2016)